

Bendros rekomendacijos dėl
paraiškos pildymo

- Paraiška – tai ne nuoseklus projekto aprašymas, o specialus, finansuotojo parengtas klausimynas, kuris skirtas įvertinti projekto atskiriems aspektams.
- Būtina kruopščiai užpildyti visas paraiškos dalis ir pilnai atsakyti į visus klausimus.
- Paraiška yra formalus dokumentas, reikalaujantis tikslios, glaustos, konkrečios kalbos, atidumo atsakant į pateiktus klausimus ir nuoseklios logikos išlaikymo. Paraiškose nenaudojama emocinė kalba, greičiau formalūs, pagrįsti argumentai.
- Pildant paraišką svarbu išlaikyti nuoseklumą ir aiškumą visose dalyse.
- Klaidos paraiškose (gramatikos, teksto rinkimo, skaičiavimų, logikos ir kitos) yra neleistinos. Tikrinkite ir ištaisykite klaidas.
- Nors paraiškos dalys – atskiros, jose būtina nuosekli logika išlaikant logiškas ir aiškiai suprantamas sąsajas tarp pavadinimo, problemos, idėjos, tikslų, uždavinių veiklos būdų ir rezultatų. Jei ši logika pažeidžiama, projektas tampa nesuprantamu.

Dažnai pasikartojančios
paraiškų pildymo klaidos

Problemos aprašyme ir projekto pagrindinės idėjos pateikime

- Esama požiūrio, kad problema yra tiek akivaizdi ir visiems aiški, jog dėl to nesistengiama/pamirštama atskleisti **priežastingumo ryšius su tikslinių grupių ir naudos gavėjų poreikiais** (vėliau tai dažnai virsta pasiūlymais ne spręsti problemą, o kovoti su simptomais);
- Neatskleidžiama, kaip projektas siūlo **naujai / naudingai spręsti problemą**;
- Pagrindžiant problemą pernelyg kliaujamasi savo žiniomis ir patirtimi, nepateikiant jokių **išorinių žinių šaltinių**. Arba nepateikiama jokia apžvalga / situacijos palyginimas;
- **Gerosios praktikos apžvalgos** stoka. Trūksta panašių įgyvendinamų projektų apžvalgos Lietuvoje ar kitur. Taip pat buvusių projektų sėkmių aprašymo.

Tikslinės grupės įvardinime

- Ne visuomet aiškiai apibrėžtos tikslinės grupės, t.y. problemoje vardinamos vienos grupės, vėliau projekte - kitos tikslinės grupės;
- Painiojama tarp žmonių, kurie tiesiogiai dalyvaus projekto veiklose ir gaus tiesioginę naudą ir tų, kurie gaus netiesioginę projekto naudą;
- Tikslinė grupė apibrėžiama per plačiai ir abstrakčiai – pvz. „jaunimas“;
- Įvardinamos vienos tikslinės grupės, o numatomos veiklos skirtos visai kitoms tikslinėms grupėms.

Tikslinės grupės poreikių įvardinime

- Tikslinių grupių **poreikių analizė silpna**, trūksta statistikos (statistikos departamento, savivaldybių ir kitų institucijų atlikti tyrimai);
- Naudojamasi bendru supratimu, o ne, pvz., esamos paslaugų pasiūlos tikslo grupei analize, savo darbo patirties su tikslo grupe analize, tikslo grupės apklausa, dokumentų, reglamentuojančių paslaugų teikimą tikslo grupei, analize;
- Apibrėžiamos tikslinės grupės problemos, nenurodant, **kaip apie jas buvo sužinota ir kaip pati tikslo grupė buvo „kalbinta“** ar dalyvavo formuluojant problemas ar poreikius;
- Nenurodomas **poreikių „kiekis“** – poreikių didumas, kiekis žmonių, turinčių poreikį ir pan. Taip iškraipomas tikrasis poreikių mastelis.

Apie projekto rezultatus

- Neretai pasitaiko tikslų, orientuotų į procesą, o ne **baigtinį rezultatą**;
- Trūksta požiūrio į projektą, kaip į **baigtinę iniciatyvą su laike apibrėžtais ir išmatuojamais (kiekybiniais ir kokybiniais) rezultatais**;
- Neaišku kurie konkretūs rezultatai ir kaip (kokiais būdais ir kokiais matais) bus matuojami;
- Turinio dalys dažnu atveju nėra susietos tarpusavyje, pvz., pavadinimas nekoreliuoja su tikslu, veiklomis, tikslas nekoreliuoja su rezultatais.

Apie projekto poveikį

- Pareiškėjai nekelia sau tikslo išmatuoti veiklų, **projekto poveikį** tikslinei grupei;
- Manoma kad jei jau projektas bus įgyvendintas, tai akivaizdžiai pasikeis tikslo grupės situacija. Tai netiesa, šį **pokytį reikia matuoti ir įrodyti / pagrįsti**;
- Pamiřtama, kad projektai planuojami ir įgyvendinami ne tam, kad būtų įsisavinti pinigai ar turėta veiklos. Jie įgyvendinami visų pirma tam, kad būtų pasiekta pokyčių, sprendžiant apibrėžtas problemas;
- Pamiřtama, kad siekiant išmatuoti poveikį, būtina užfiksuoti **pradinę padėtį** (prieš projektą) ir fiksuoti (matuoti) projekte vykstančius pokyčius **sistemiškai**.

Apie projekto veiklas ir išteklius

- Pajėgumų aprašyme dažnai kliaujamasi aprašant patirtis, personalijas ir jų regalijas, tačiau pamirštama elementariai paaiškinti, **kas ir ką darys** projekte;
- Naudinga būtų ne išvardinti įgyvendintus projektus, o parašyti, kas buvo jais **pasiekta**. Tas pats pasakytina apie dalyvavimą darbo grupėse, priklausymą kokioms nors organizacijoms, pareigas ir pan. Akcentuoti pasiektus pokyčius ir pasiekimus, o ne tiesiog dalyvavimą projektuose;
- Nenurodoma projekto partnerių **patirtis, dėl kurios bendradarbiaujama**, partnerių aiškus vaidmuo ir, svarbiausia, jų indėlis į projektą;
- **Nenurodomi arba „pervertinami“** organizacijos ar partnerių projekto įgyvendinimui pasitelkti nuosavi ištekliai;
- Projekto biudžetas paskirstomas partneriams **netolygiai jų atsakomybėms / vaidmenims** ar indėliui.

Organizacijos (partnerio / pareiškėjo) gebėjimų stiprinimas

- Organizacijos poreikis + pagrindimas: dauguma atvejų tai tiesiog išvardintos stiprintinos sritys, bet visiškai nėra aišku, kam, dėl ko, iš kur kyla toks poreikis;
- Neaprašytas poreikio identifikavimo mechanizmas. Neaišku, kaip poreikiai nustatomi.

Apie projekto biudžetą

- Biudžetas turi aritmetinių klaidų;
- Biudžete nurodomos sumos nepaaiškintos, neaišku, kaip yra apskaičiuotos;
- Planuojamos išlaidos nesutampa su planuojamomis veiklomis;
- Konkrečios sumos yra netiksliai įvertintos (per didelės arba per mažos);
- Biudžete įrašomos išlaidos, nepriimtinos fondui (nekompensuojamos pagal fondo taisykles).

Ką reikia žinoti apie APF projekto
biudžeto sudarymą

Bendroji informacija

APF skiriamas finansavimas - iki **90%** tinkamų projekto biudžeto išlaidų.

Nuosavas indėlis (bent 10 %) – organizacijos ir(arba) partnerių indėlis **piniginėmis lėšomis** arba nepiniginis indėlis - **savanoriško darbo valandomis**.

Indėlis savanorišku darbu gali sudaryti iki **100 %** nuosavo indėlio (bet ne daugiau kaip **10 %** viso projekto biudžeto).

Savanoriško darbo valandos įkainis (priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio) **nuo 3,93 EUR iki 9,37 EUR**.

Kokios išlaidos bus tinkamos?

› **patirtos** projekto vykdymo metu

projekto pradžios data – projekto pabaigos data

› **susijusios** su projekto veiklomis ir patirtos jų įgyvendinimo metu (ryšys tarp veiklų kalendoriaus ir biudžeto)

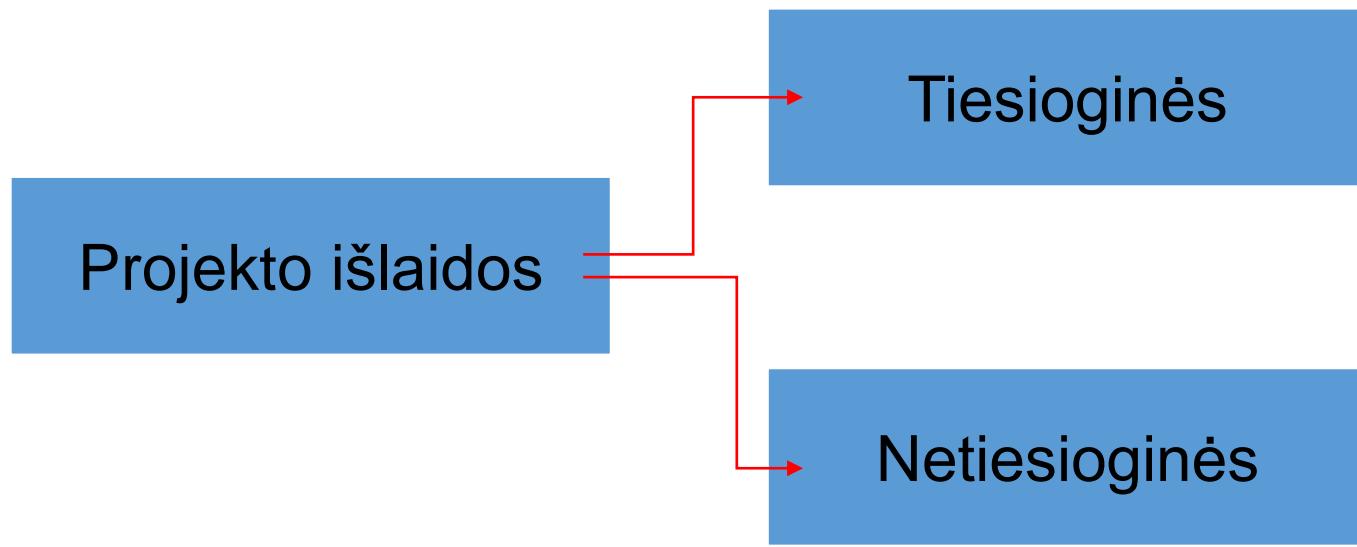
PA, GS, 1.1, 1.2, 2.1...

› tik tos, kurios **būtinios** projektui vykdyti

› **naudojamos** tik projekto tikslams, ekonomiškoms, efektyvios

› **lengvai identifikuojamos**, taisyklingai apskaitytos

› **atitinkančios** teisinius ir mokestinius reikalavimus

Tinkamos tiesioginių išlaidų kategorijos

- › 1.1 Projekto personalo išlaidos (**darbo užmokestis**, įskaitant visus mokesčius, atostoginius; apmokėjimas projekto komandos nariams **pagal individualią veiklą** ir pan.)
- › 1.2 Nuosavas indėlis **savanoriško darbo valandomis**
- › 1.3 Projekto **personalo ir savanorių kelionių** išlaidos (**komandiruotės - transportas, dienpinigiai/maistpinigiai, nakvynė**)
- › 1.4 Ilgalaikio turto **nusidėvėjimo** išlaidos
- › 1.5 Ilgalaikio turto **įsigijimo** išlaidos (būtina pagrįsti poreikį)
- › 1.6 **Prekių ir priemonių** įsigijimo išlaidos (mažavertis inventorių, projekto dalyvių kelionės į renginius, maitinimo ir nakvynės išlaidos ir pan.)
- › 1.7 Išlaidos **paslaugoms įsigyti** (išlaidos perkamoms paslaugoms, taip pat lektorių, mokymų vadovų ir kitų paslaugų teikėjų kelionių, maitinimo ir nakvynės išlaidos)
- › 1.8 **Kitos išlaidos**, tiesiogiai kylančios iš projekto sutarties priedų (privalomas viešinimas, vertinimas, vertimas, banko mokesčiai, auditas ir pan.)

Netiesioginės išlaidos

Netiesioginės išlaidos yra visos tinkamos išlaidos, kurių projekto vykdytojas / projekto partneris negali tiesiogiai priskirti projektui, bet jo apskaitos sistema šias išlaidas gali identifikuoti ir pateisinti kaip susijusias su projekto įgyvendinimo veiklomis.

Pareiškėjas biudžeto formoje turi pagrįsti netiesioginių išlaidų reikalingumą, t.y. aprašyti, kokias dar veiklas, projektus be šio projekto vykdo. Fondo operatoriui svarbu matyti, kokią dalį bendros organizacijos veiklos sudarytų šis projektas.

NETIESIOGINĖMS IŠLAIDOMS GALI BŪTI SKIRIAMA NE DAUGIAU KAIP 15 % NUO PERSONALO DARBO UŽMOKESČIO LĖŠŲ IR NUOSAVO INDĖLIO SAVANORIŠKO DARBO VALANDOMIS.

Kokios išlaidos nebus tinkamos?

- › su projekto paraiškos rengimu susijusios išlaidos
- › naujai statomų pastatų, patalpų ir pan. statybos darbų išlaidos
- › skolos sąnaudos, skolos palūkanos, skolų aptarnavimo mokesčiai ir delspinigiai
- › finansinių operacijų mokesčiai ir kitos grynai finansinės išlaidos, išskyrus išlaidas, susijusias su sąskaitomis, kurias turėti reikalauja Fondo operatorius
- › išlaidos, susijusios su žemės arba nekilnojamojo turto pirkimu
- › nuostolių arba galimų būsimų įsipareigojimų padengimas
- › nuostoliai dėl valiutų keitimo
- › grąžintinas PVM
- › išlaidos, padengiamos iš kitų šaltinių
- › baudos, nuobaudos ir bylinėjimosi išlaidos, išskyrus tuos atvejus, kai jos yra būtinos siekiant projekto tikslų
- › perdėtos arba neapgalvotos išlaidos